

mgr Michał Wróblewski
Instytut Filozofii
Uniwersytet Gdański

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ
ŚWIATOPOGLĄD WOBEC KATEGORII WOLNOŚCI.
KRYTYCZNA REKONSTRUKCJA ROZSTRZYGNIEŃ JERZEGO PROKOPIUKA.

napisana pod kierunkiem
dr hab., prof. UG Piotra J. Przybysza

Słowa klucze: światopogląd – wolność – gnoza – antropozofia – Prokopiuk

Celem niniejszej pracy jest krytyczna rekonstrukcja światopoglądu Jerzego Prokopiuka. Prokopiuk, dążąc do stworzenia własnego światopoglądu, inspirował się głównie antropozofią oraz *Filozofią wolności* Rudolfa Steinera, z którymi zapoznał się ze pośrednictwem Roberta Waltera. Uczeń Waltera starał się łączyć antropozofię z psychologią głębi Carla Gustava Junga oraz dawnymi postaciami gnozy – głównie manicheizmem. Polski gnostyk w swoich licznych dał się poznać zarazem jako propagator Ruchu Nowej Ery (był on inicjatorem czasopisma oraz klubu *Gnosis*) a także jako prekursor studiów nad zachodnim ezoteryzmem. Prokopiuk, dążąc do pogodzenia nowoczesnej gnozy transformacyjnej z dawną gnozą eskapistyczną, stworzył koncepcję gnozy lateralnej, zakładającej istnienie oraz możliwość tworzenia światów alternatywnych. Gnoza lateralna waloryzuje ludzką kreatywność jako najwyższy stopień wolności. Światopogląd Prokopiuka, wyrażany w jego licznych pismach, został również poddany krytycznej analizie, polegającej na wykazaniu licznych sprzecznościach. Część z nich stanowi rezultat sprzeczności psychologicznych, wynikających z przeżywanych konfliktów wewnętrznych. Inne są sprzecznościami wewnętrznymi, wynikającymi z eklektycznego charakteru wielu jego poglądów, a także sprzecznościami zewnętrznymi, odnoszącymi się do kompatybilności z wiedzą racjonalną, na przykład wynikami nauk szczegółowych.